

Základy automatizace v IG

Světlovodné (vláknové) snímače

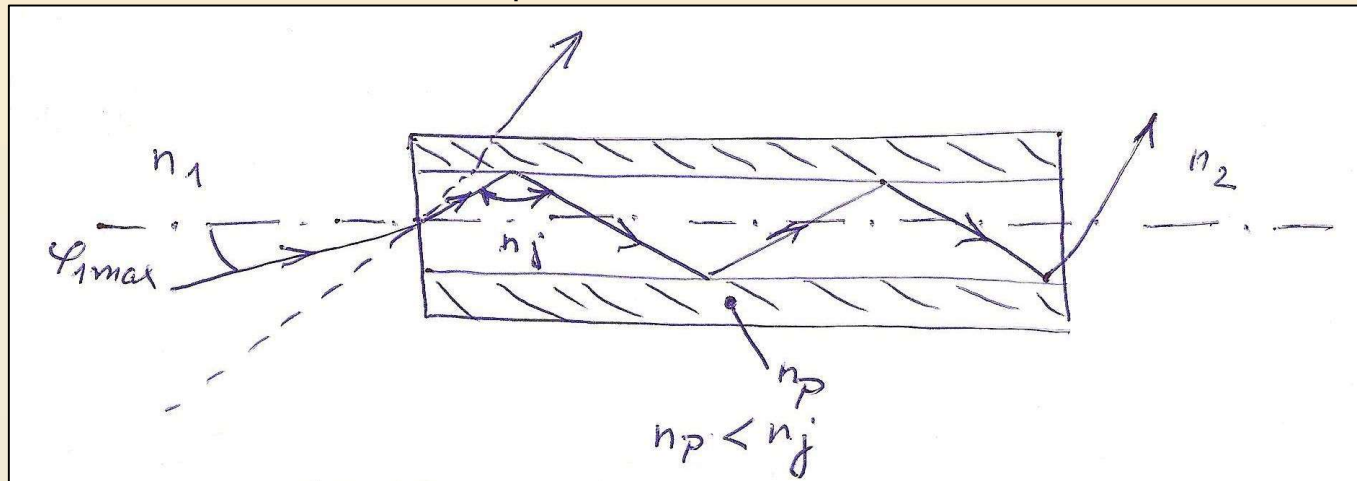
Jiří Pospíšil

**Katedra speciální geodézie
Fakulta stavební
ČVUT v Praze**

Světlovodné snímače

Světlovod

- prostředí, které vede světelné záření
- světlovodné jádro (n_j)
- jeden nebo více plášťů (n_p)

Průchod světla je výsledkem mnohonásobného úplného vnitřního odrazu na rozhraní dvou prostředí s různým indexem lomu.

Podmínka šíření světlovodem:

$$\varphi \leq \varphi_{\max} = \arcsin \frac{\sqrt{n_j^2 - n_p^2}}{n_1}$$

V praxi bývá $\varphi = 12^\circ$ až 37°

Světlovodné snímače

Vlastnosti světlovodů

- Útlum přenášeného světelného záření

$$\alpha = \frac{10}{l} \cdot \log \frac{P_1}{P_2} \quad (dB \cdot km^{-1})$$

kde l – délka světlovodu v km

P_1 – výkon záření na vstupu světlovodu

P_2 – výkon záření na výstupu světlovodu

⇒ Příčiny ztrát:

1. Absorpce v objemu světlovodu
2. Rozptyl v objemu světlovodu
3. Rozptyl způsobený geometrickou nedokonalostí světlovodu
4. Ztráty způsobené zakřivením (ohybem) světlovodu
5. Ztráty v plášti

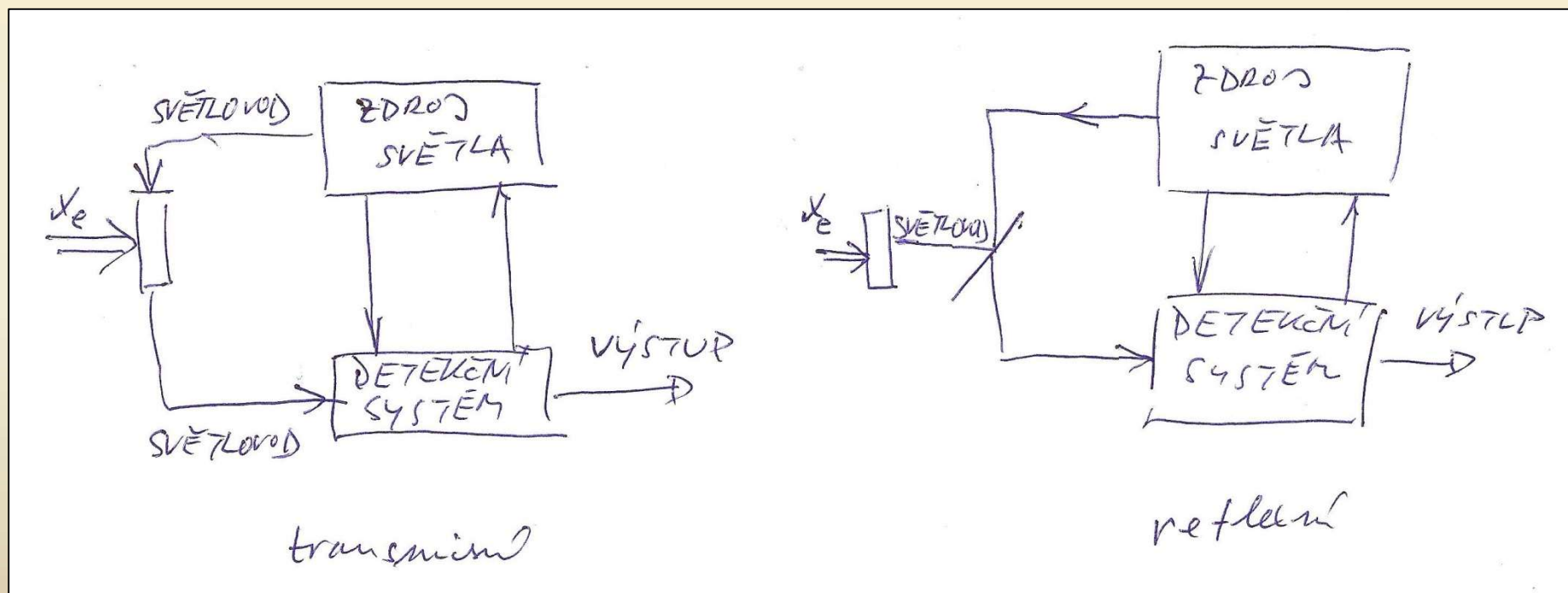
Světlovodné snímače

Základ vývoje světlovodných snímačů byl vytvořen při sledování parazitních vlivů u světlovodů (teplota, deformace a další), kdy se došlo k závěru, že by se těchto vlivů dalo využít pro konstrukci snímačů těchto veličin.

- Dělení světlovodných snímačů podle rozměru a tvaru:
  1. Snímače jednovidové ($\varnothing_j \sim 4 \mu\text{m}$)
  2. Snímače mnohavidové ($\varnothing_j < 200 \mu\text{m}$)
  3. Snímače speciální (ploché, trubkové)

Světlovodné snímače

- Dělení světlovodných snímačů podle vedení signálu ve světlovodu:
  1. Snímače transmisní
  2. Snímače reflexní – tím samým světlovodem se šíří signál po modulaci a odrazu

Světlovodné snímače

- Dělení světlovodných snímačů podle změny parametru signálu působením měřené neelektrické veličiny:

1. intenzita
2. fáze
3. polarizace
4. vlnová délka
5. spektrum

Světelná vlna:
$$a_i = P_i A_i \exp(j\omega_i t + \varphi_i)$$

kde $j^2 = -1$

A_i – amplituda

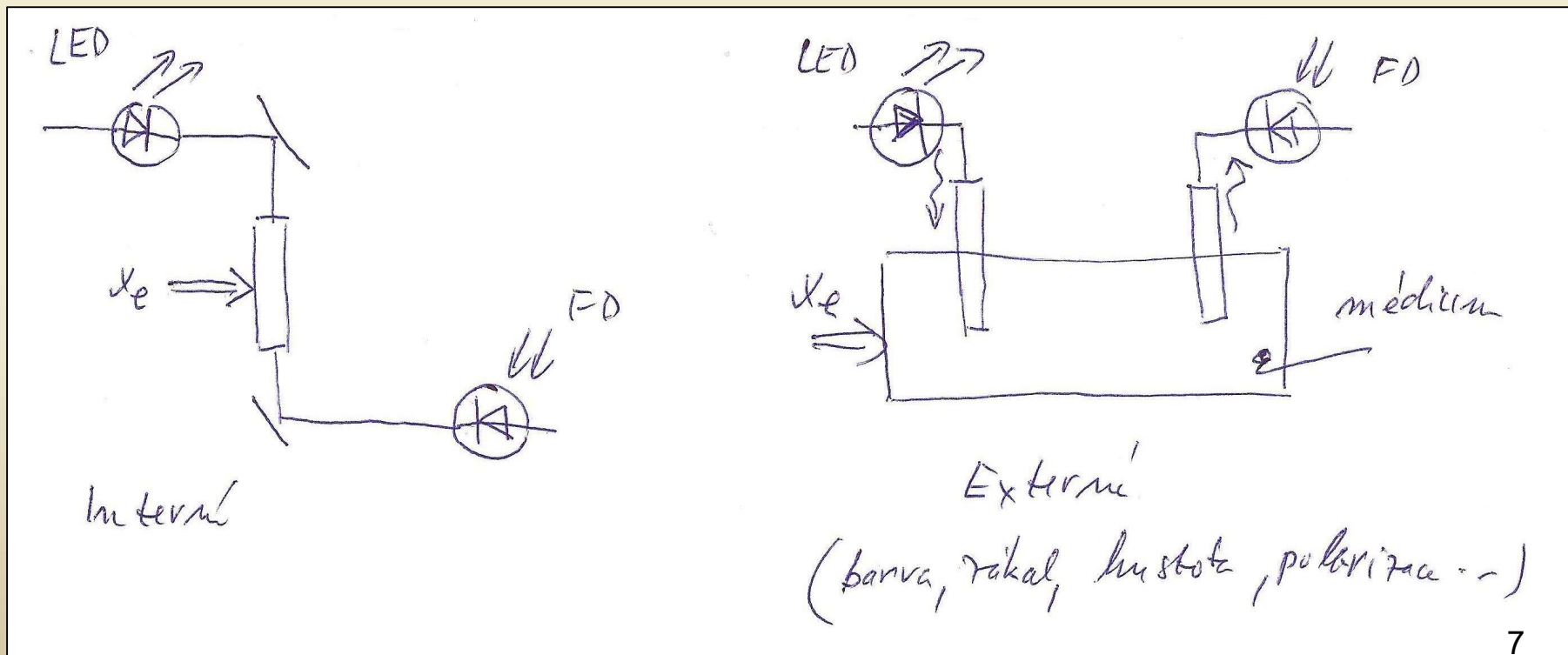
P_i – polarizace

φ_i – fáze

ω_i – frekvence

Světlovodné snímače

- Dělení světlovodných snímačů podle působení měřené veličiny:
  1. Interní – měřená veličina přímo působí na světlovod
  2. Externí - primárním snímačem je další médium, které má potřebnou citlivost na měřenou veličinu a světlovodný snímač jen přenáší budící světelnou vlnu

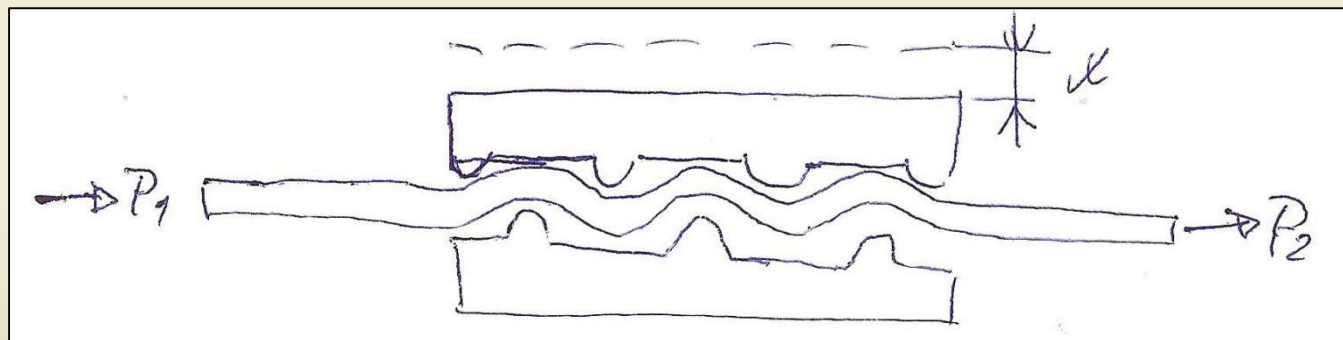

Světlovodné snímače

Měření posunu

Měření posunu pomocí světlovodného snímače je principiálně založeno na změně amplitudy a tedy výkonu, který je světlovodem přenášen.

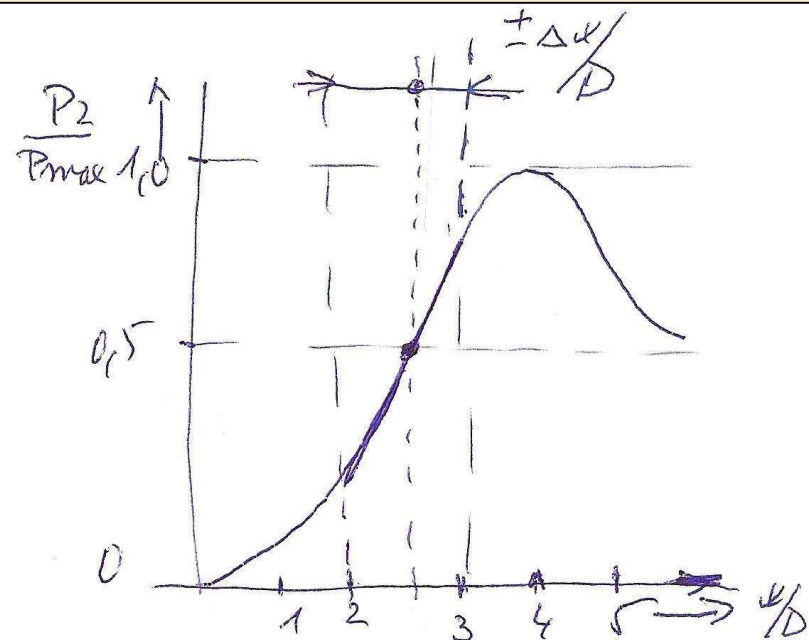
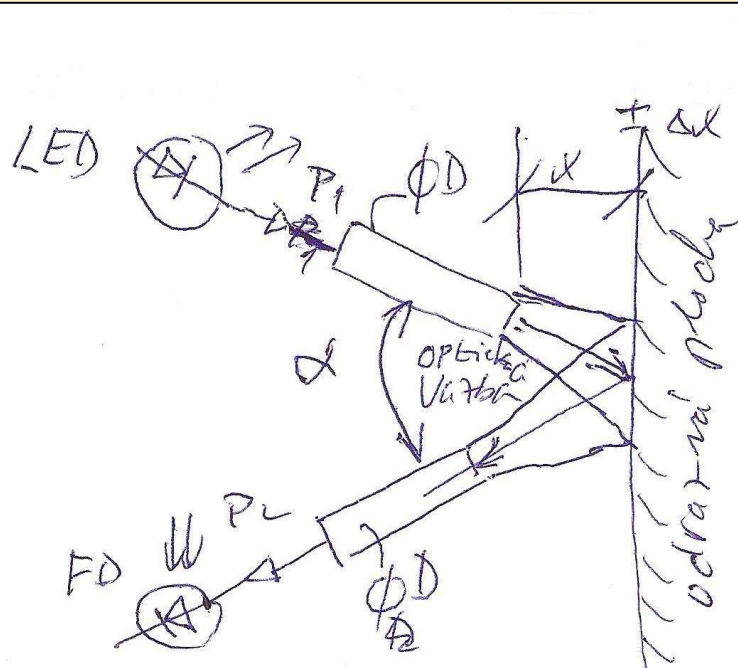
1) Měření posunu pomocí mikroohybů světlovodu

Světlovodné snímače

2) Měření posunu pomocí odrazu záření

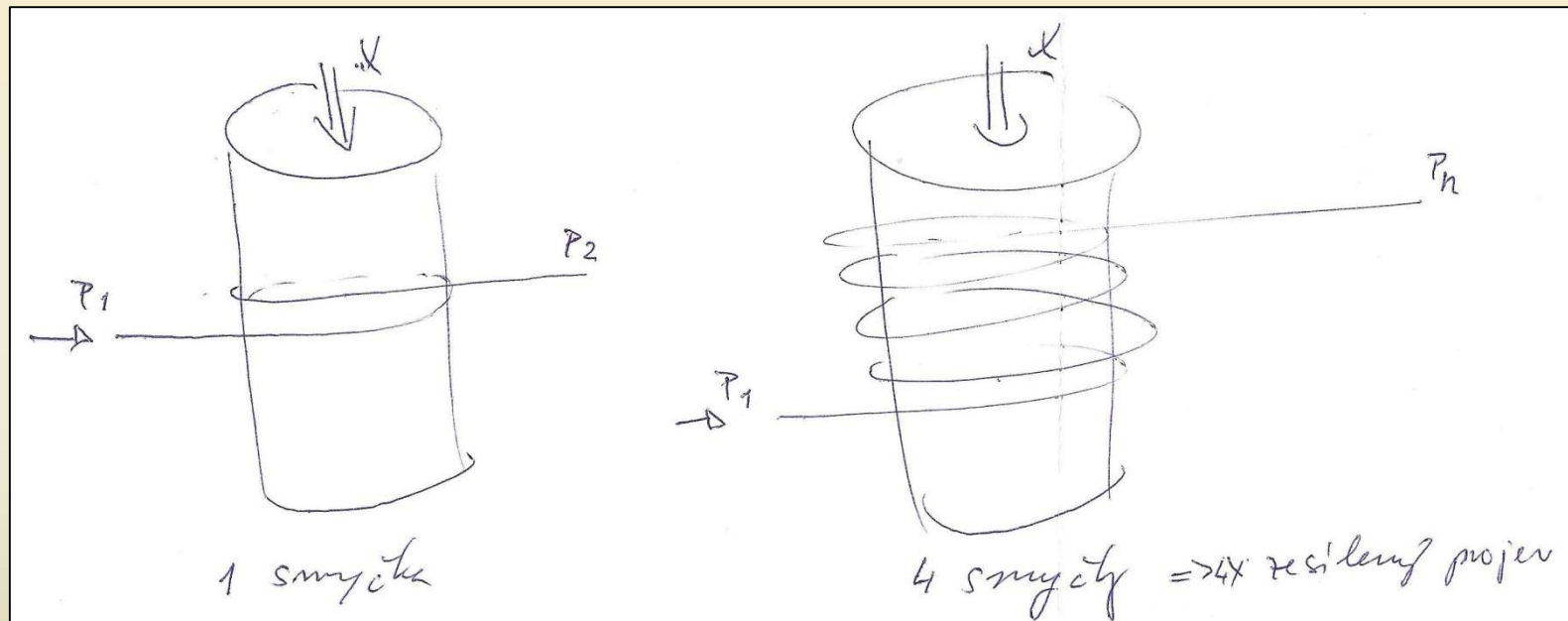

Vhodnou volbou úhlu α lze dosáhnout požadované lineární charakteristiky a pracovní bod se volí ve středu lineární části.

Světlovodné snímače

Výhody světlovodných snímačů

1. Odolnost proti rušení elektromagnetickým polem.
2. Bezpečnost při použití ve výbušném prostředí.
3. Snadné zvýšení citlivosti oproti jiným snímačům.

Nevýhody světlovodných snímačů

1. Obtížné spojování světelných vláken.

Základy automatizace v IG

**Využití snímání čárkového kódu
u nivelačních přístrojů**

Jiří Pospíšil

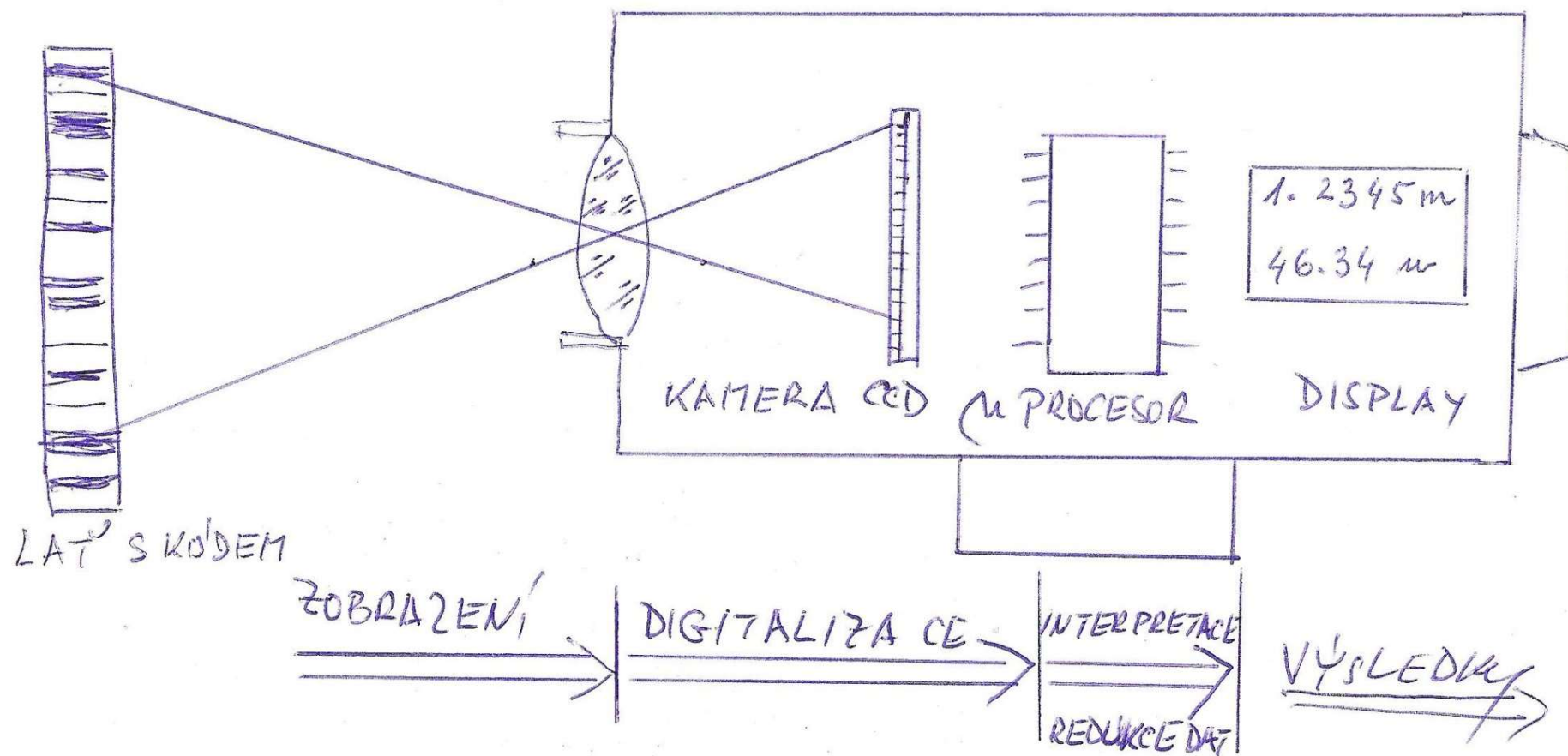
**Katedra speciální geodézie
Fakulta stavební
ČVUT v Praze**

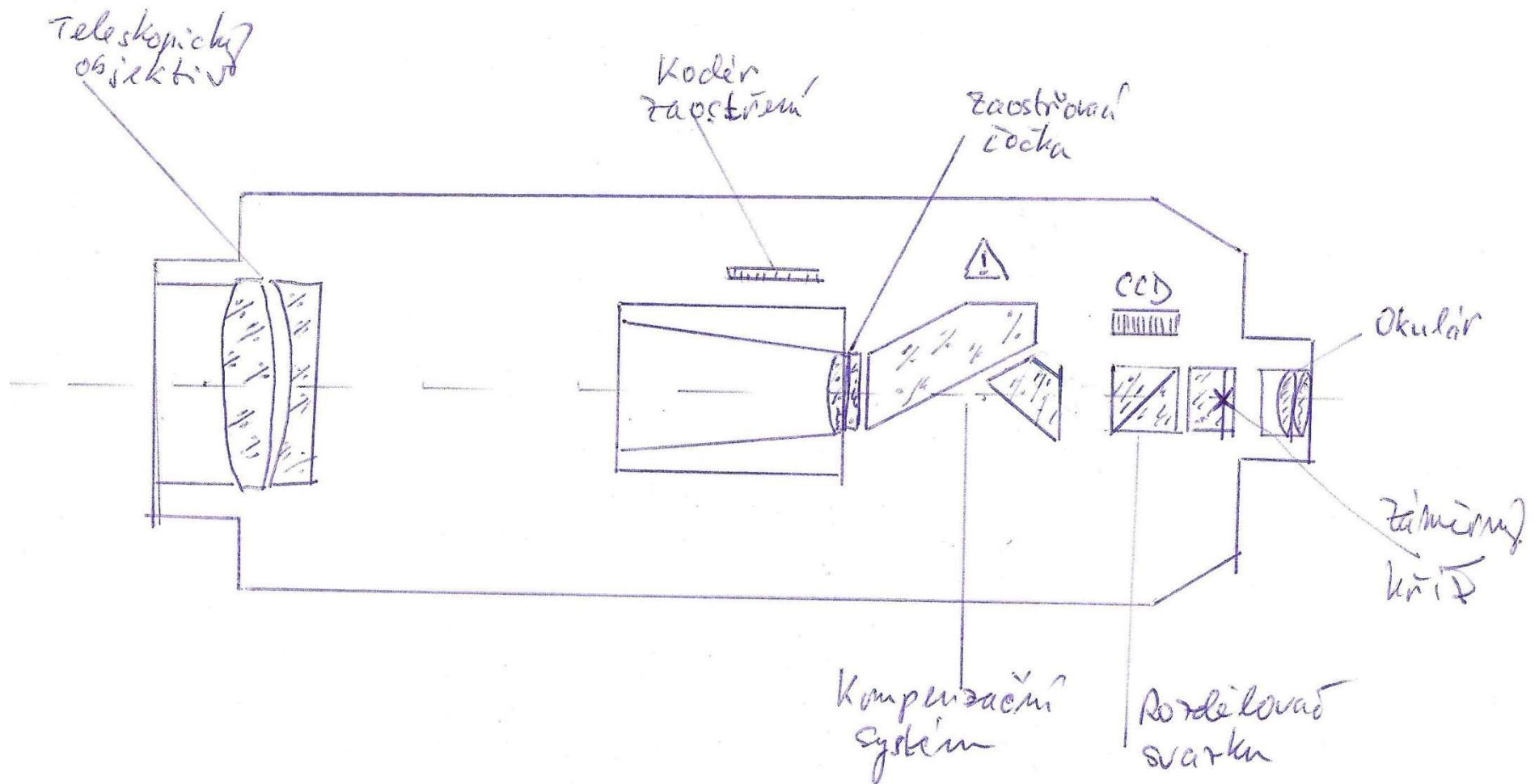
Čárkový kód u niv. přístrojů

1. Konstrukce digitálního nivelačního přístroje:
  - a) Optika a mechanika
  - b) Elektronika
  - c) Nivelační lať
2. Průběh digitálního měření
3. Vyhodnocení a úprava signálu u digitálního NP
  - a) Postup vyhodnocení
  - b) Určení maximální korelace
    - Hrubá korelace
    - Jemná korelace
  - c) Úprava měřického signálu
    - Korekce měřického signálu
    - Zohlednění funkce citlivosti detektoru (CCD)
  - d) Laťový kód

Čárkový kód u niv. přístrojů

- 4) Přesnost zacílení a zaostření
- 5) Vliv atmosférických turbulencí, vibrací a vliv přesnosti laťového dělení
- 6) Osvětlení
- 7) Zákryty lať
- 8) Měřické programy a způsob registrace měřených hodnot

Čárkový kód u niv. přístrojů

1. Konstrukce digitálního nivelačního přístroje (NP)

a) Optika a mechanika

- stejné optické a mechanické součásti jako optomechanické NP
- navíc – CCD snímač (kamera) – řádkový 256 pixelů
- mikroprocesorem
- displejem
- speciální latí s čárkovým kódem
- rozdělovačem svazku

Rozdělovač svazku rozkládá vstupující světlo na infračervené a viditelné světlo...

⇒ není snížen světelný výkon pro měřiče a je dostatečná intenzita pro řádkový CCD.

Aperturní úhel 2°...

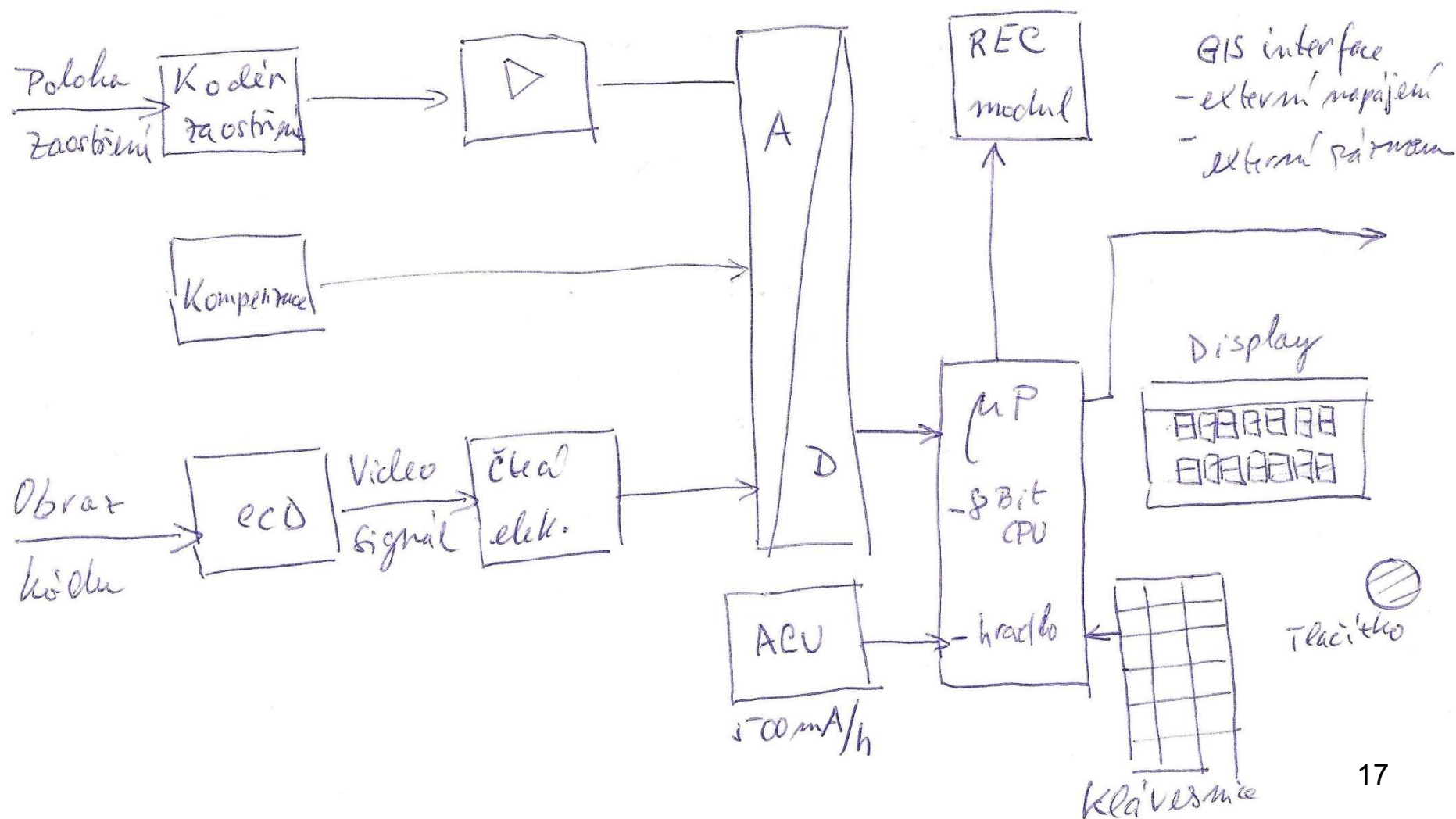
⇒ při nejkratší vzdálenosti latě od NP 1,80 m se na CCD zobrazí laťový výřez 70 mm, pro 100 m výřez 3,5 m

Čárkový kód u niv. přístrojů

b) Elektronika

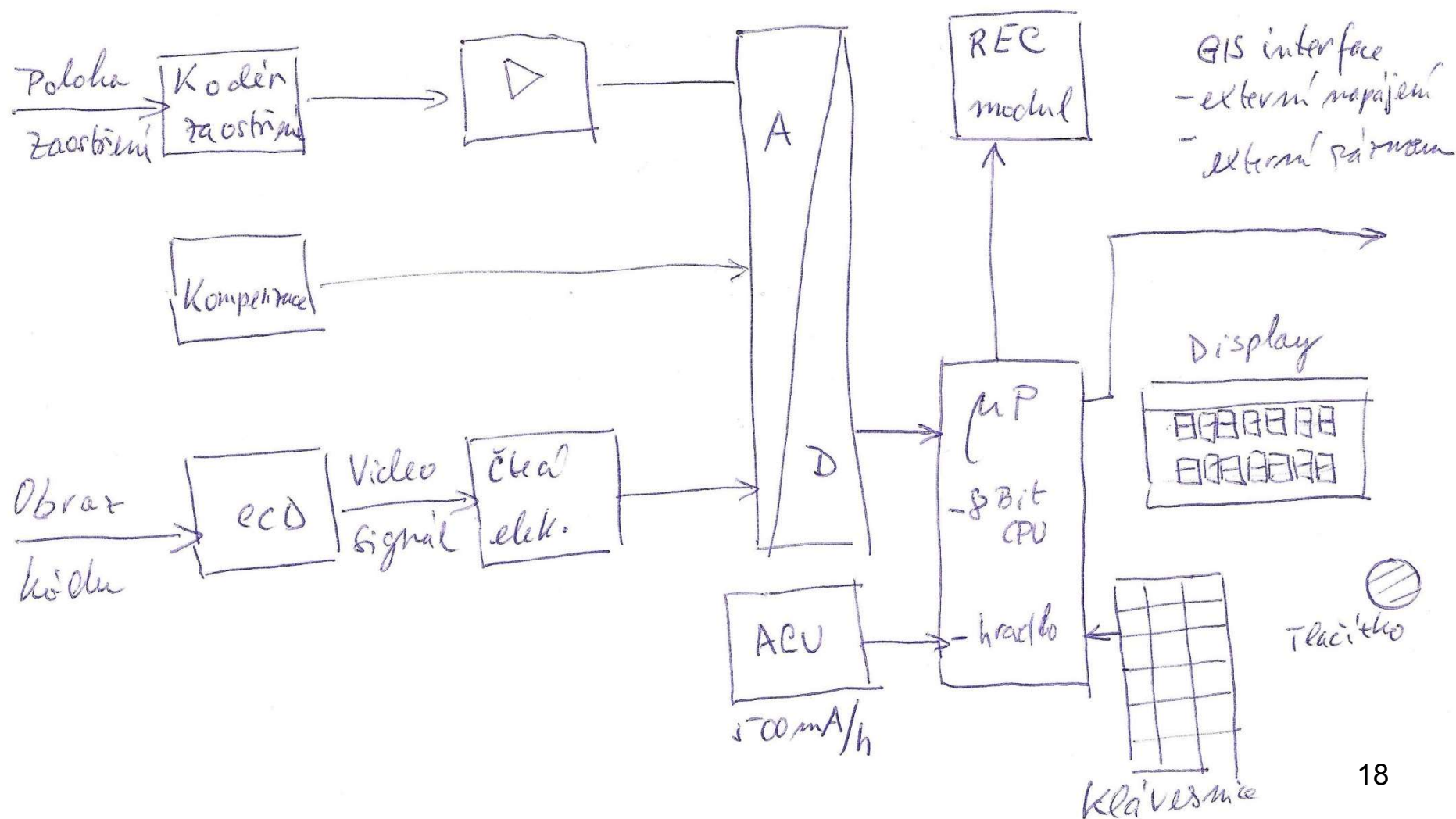
- je ozřejměna blokovým schématem

Čárkový kód u niv. přístrojů

b) Elektronika

- je ozřejměna blokovým schématem

Čárkový kód u niv. přístrojů

- Chip mikroprocesoru je podporován hradlovým systémem.
  - Řádkový CCD snímač převádí přijatý kódovaný obraz do analogového obrazového signálu.
  - Video signál je zesílen a digitalizován.
- ⇒ měřicí signál s dynamikou 8 bitů odpovídajících 256 opt. hodnotám
- Hrubá vzdálenost d_f NP od latě se určí z polohy zaostřovací čočky, která se posouvá a cca 14 mm pro délkový rozsah 1,80 m až 100 m

$$d_f = \frac{k}{s} \quad (1)$$

d_f – ohnisková vzdálenost

k – optická konstanta

s – poloha zaostřovací čočky

- Dvouřádkový maticový display.

Čárkový kód u niv. přístrojů

- Ukládání číselných dat a příkazů přes blok kláves, nebo přes vstup/výstup pro periferní jednotky.
- Tlačítko měření.
- Naměřené hodnoty mohou být ukládány do REC modulu.

Čárkový kód u niv. přístrojů

c) Nivelační lat'

- Dříve se skládala z 3x 1,35 m dlouhých částí (lze sestavit latě 1.35 m, 2.70 m a 4.05 m – robustní plast se skelnými vlákny).
- Na jedné straně binární čárkový kód (nejmenší dílek 2.025 mm) pro el. čtení, na druhé normální dělení pro vizuální čtení.
- Koeficient tepelné roztažnosti < 10 ppm.
- Přesnost latě dle DIN 18 703.
- Elektricky nevodivá.
- Citlivost krabicové libely 17'.

Čárkový kód u niv. přístrojů

2) Průběh digitálního měření

- zacílení a zaostření ...stisk tlačítka měření
- integrace signálu ... $(0,004-2,0) \text{ s}$
- hrubá korelace ... $(0,3 - 1,0) \text{ s}$
- jemná korelace ... $(0,5 - 1,0) \text{ s}$
- zobrazení výsledků na displeji

Nejprve zacílíme a zaostříme na nivelační lať. Stisknutí tlačítka měření vyvolá určení polohy zaostřovací čočky a hranolu kompenzátoru. V závislosti na intenzitě signálu se určí integrační čas a potom se obraz změří a uloží do paměti. Hrubou korelací se přibližně určí výška cíle a měřítko zobrazení vycházející z polohy zaostřovací čočky. Při přesné korelaci se zjišťuje poloha a měřítko 8-bitovou korelací. Z přesné polohy kódu na CCD se určí výpočtem konečné čtení na lati a vzdálenost k lati pomocí kalibračních konstant. Všechny výsledky měření se podle programu a pracovního režimu dále zpracovávají, zobrazují na displeji a registrují.

Čárkový kód u niv. přístrojů

2) Vyhodnocení a úprava signálu u digitálního NP

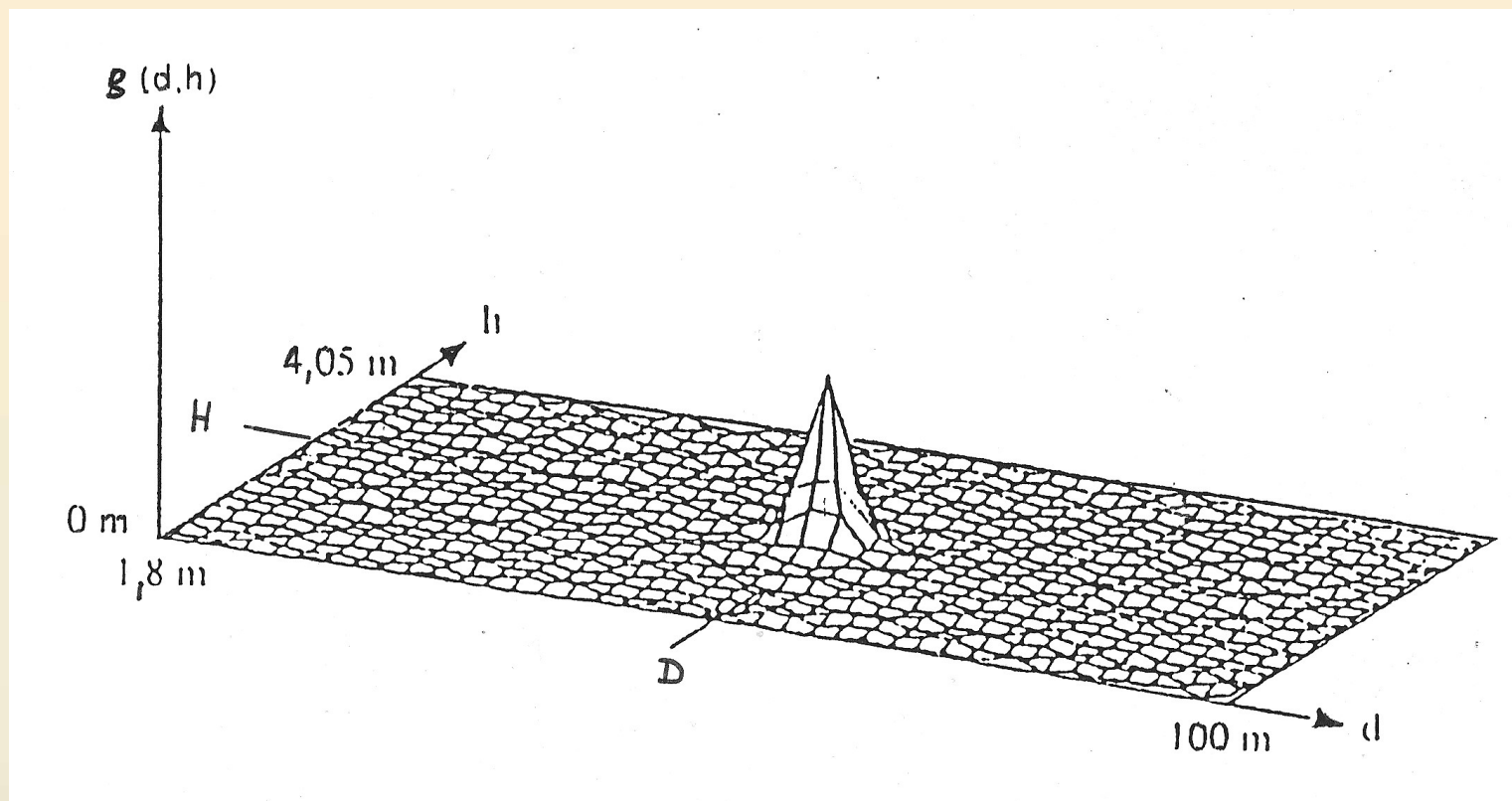
a) Postup vyhodnocení

- vyhodnocení korelací
  - srovnání uloženého kódu latě se signálem z řádkov. snímače CCD
  - optimalizujeme dva parametry
    - výšku (posun kódového obrazu latě)
    - měřítko (funkce vzdálenosti přístroj – lať)
- dvourozměrná diskretní korelační funkce

$$\rho_{PQ}(d, h) = \frac{1}{N} \sum_{i=0}^{N-1} Q_i(y) \cdot P_i(d, d-h) \quad (2)$$

kde ρ_{PQ} - korelační funkce mezi Q a P
 $Q(y)$ - měřený signál
 $P(d, y-h)$ - vypočtený referenční signál

Čárkový kód u niv. přístrojů

Typický průběh korelační funkce v rámci rozsahu měření. Kde měřický signál optimálně koreluje s referenčním, je možno pozorovat výrazný vrchol v průběhu funkce. Ze souřadnic maxima se určí vzdálenost D a výška H .

Čárkový kód u niv. přístrojů

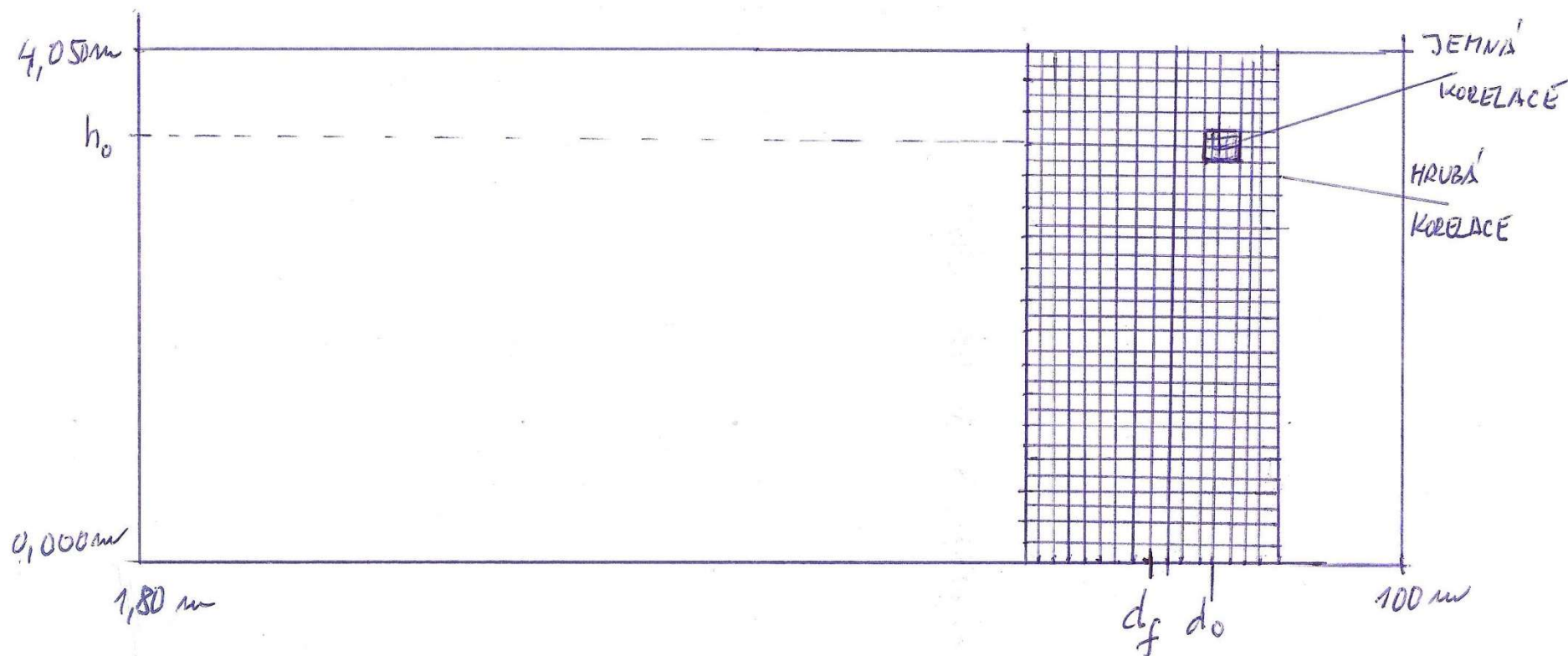
b) Určení maximální korelace

Pro zjištění souřadnic maxima korelační funkce by se musel systematicky prohledávat celý možný rozsah měření (4,05 m x 98,2 m) a vypočítat statisíce korelačních koeficientů ze vztahu (2). Tyto operace zredukujeme tím, že se pracuje s rozdílnými metodami hrubé a jemné korelace.

- Hrubá korelace

Hledáme v délkově výškovém rastru přibližné souřadnice vrcholu korelace. Protože se první hrubá hodnota vzdálenosti odvodí již z pozice zaostřovací čočky d_f , lze oblast hledání zredukovat cca o 80 %.

Další redukce je dosaženo snížením dynamiky měřického signálu na 1 bit. Intenzitu signálu jednotlivých pixelů zredukujeme na 0 a 1.

Násobení můžeme tedy nahradit ekvivalentní funkcí (Exclusive NOT-OR):

$$S_{PQ}(D, H) = \frac{1}{N} \sum_{i=0}^{N-1} \bar{Q}_i(\bar{y}) \cdot \oplus \bar{P}_i(\bar{d}, \bar{y} - \bar{h}) \quad (3)$$

kde $\rho_{PQ}(d, h)$ - 1 bitová korelační funkce
 Q - signál CCD
 P - referenční signál
 $\oplus$ - EX NOR operace

A	B	V
0	0	1
0	1	0
1	0	0
1	1	1

V každém uzlovém bodě rastru se počítá korelační koeficient. Na místě, který odpovídá referenčnímu signálu se objeví vrchol, který zřetelně vystupuje ze šumu ostatních korelačních koeficientů.

- Jemná korelace

Její pomocí máme určit relativní polohy obrazu latě k řádkovému CCD snímači a měřítku laťového kódu s nejvyšší přesností. V oblasti hledání jemné korelace se proto koreluje měřicí a referenční signál s celou 8-bitovou informací.

Měřicí a referenční signál vykazují rozdílné amplitudy a proto korelační funkci (2) normujeme.

Čárkový kód u niv. přístrojů

$$S_{PQ}(d, h) = \frac{\frac{1}{N} \sum_{i=0}^{N-1} Q_i P_i - \bar{Q} \bar{P}}{\sqrt{\frac{1}{N} \sum_{i=0}^{N-1} Q_i^2 - \bar{Q}^2} \cdot \sqrt{\frac{1}{N} \sum_{i=0}^{N-1} P_i^2 - \bar{P}^2}}$$

kde $\bar{Q} = \frac{1}{N} \sum_{i=0}^{N-1} Q_i$; $\bar{P} = \frac{1}{N} \sum_{i=0}^{N-1} P_i$

Normováním navíc dosáhneme toho, že korelační koeficient leží v intervalu $\langle -1,0 ; 1,0 \rangle$. Toto nakonec umožňuje na závěr korelace kvalifikaci měřického výsledku.

Čárkový kód u niv. přístrojů

c) Úprava měřického signálu

➤ Korekce měřického signálu

- Analyzuje se nehomogenní intenzita světla a osvětlení laťového metru.
- Identifikují se ve výpočtu chybějící části kódu a jsou použity pro další korelaci.
- Zákryt laťového obrazu je možný do 30 %.
- Nemá vliv, na kterém místě zobrazení oblasti čárkového kódu se zakrytí nebo překážka nachází.

➤ Zohlednění funkce citlivosti detektoru

- Jednotlivé pixely snímače vykazují citlivost intenzity lichoběžníkového tvaru.
- Referenční signál vzniká složením (konvolucí) kódové funkce $c(d, y-h)$ s funkcí citlivosti detektoru $D(y)$.
- Matematicky lze určit referenční signál ze vztahu:

kde $p_i(d, h)$

$D_i(y)$

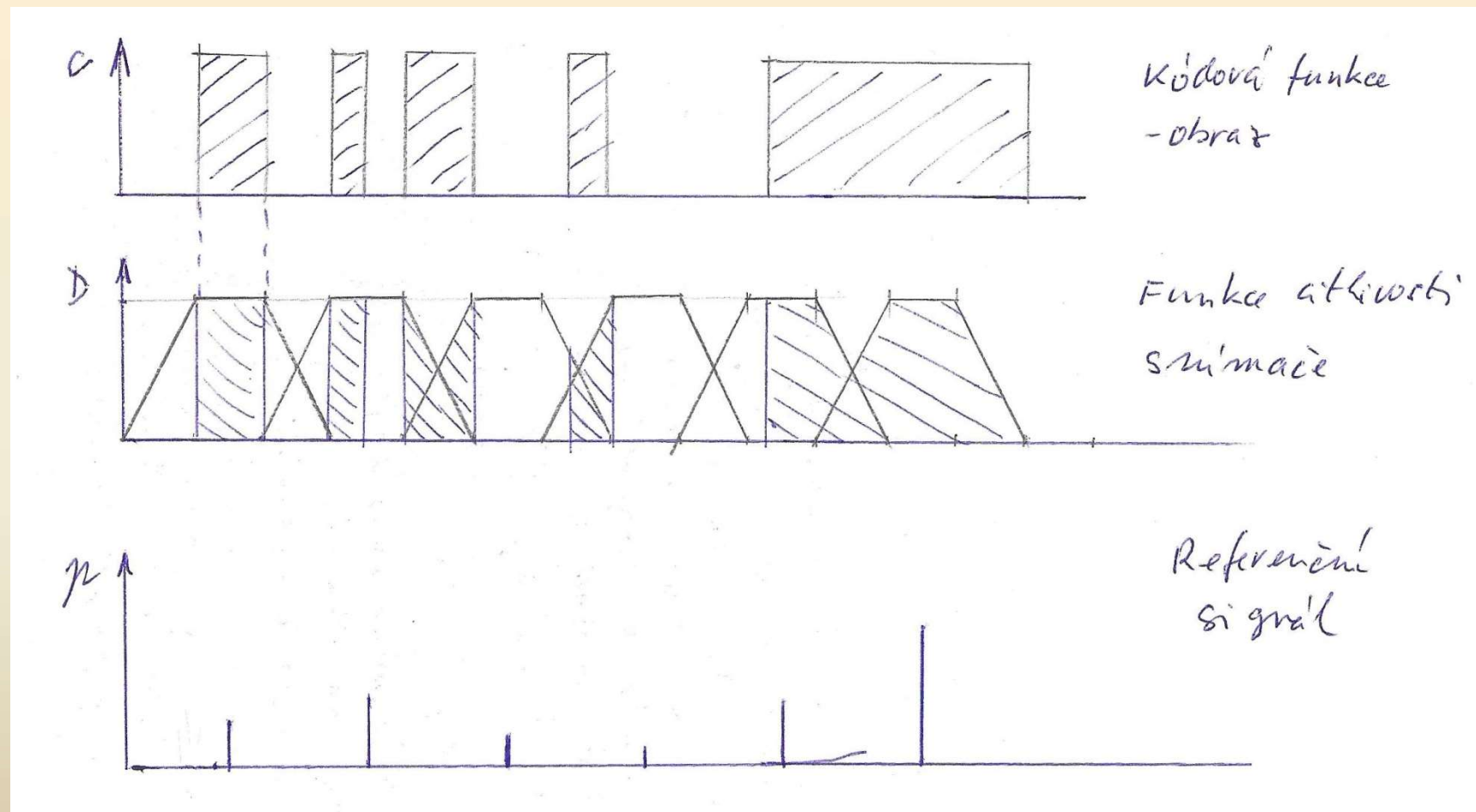
$c(d, y-h)$

$$p_i(d, h) = \int_{-\infty}^{+\infty} c(d, y-h) \cdot D_i(y) dy$$

h – výška

y – relativní pozice kódu ve vztahu k detektoru

d – vzdálenost zobrazování

Čárkový kód u niv. přístrojů

Obrazně řečeno: bílé elementy kódu jsou nejdříve zařazovány podle vzdálenosti zobrazování d , posouvány podle výšky cíle h , a potom roztrženy do jednotlivých elementů snímače.

d) Laťový kód

Laťový kód je možné označit za binární, protože je vyznačen jen z černo – bílých elementů. Základní element je 2,025 mm dlouhý. Kompletní kód = 2000 elementů při délce latě 4050 mm.

Jako vzor kódu byl zvolen pseudostochastický kód. Navíc má tento kód specifické vlastnosti, které umožňují aplikovat korelační metodu v rozsahu vzdálenosti (1,8 - 100) m.

Čárkový kód u niv. přístrojů

4) Přesnost zacílení a zaostření

Vliv nasměrování přístroje na nivelační lať a zaostření na přesnost výsledků měření je malý.

Z optických dat => při $d=2$ m se zobrazí 0,3 mm ze šíře latě

$d=100$ m se zobrazí 14 mm ze šíře latě

Kód na lati je 50 mm široký => není nasměrování na lať kritické.

Ze stejného důvodu může být pozorována ještě i lať otočená o 45° kolem své svislé osy vzhledem k „základní“ poloze.

Přesnost výškového měření není významně závislá na zaostření. Dobré zaostření ovšem redukuje dobu potřebnou pro měření, protože pozice zaostřovací čočky definuje oblast hledání korelace.

Čárkový kód u niv. přístrojů

5) Vliv atmosférických turbulencí, vibrací a přesnosti dělení laťového metru

I při digitální nivelaci se při atmosférické turbulenci mihotáním laťového obrazu kontrast silně sníží a poloha lokálně zkreslí.

Totéž platí analogicky pro vibrace kompenzátoru.

Protože však je snímán oproti klasické metodě celý výřez latě, je vliv turbulencí a vibrací oproti tradičním metodám podstatně menší.

Za stejného důvodu chyby v dělení latě jsou zprůměrovány.

Čárkový kód u niv. přístrojů

6) Osvětlení

Nivelace se měří obvykle venku v přírodě, a proto není osvětlení a jím způsobené kolísání viditelnosti laťového kódu ovlivnitelné.

Změna intenzity osvětlení (sluneční svit, zatažená obloha, svítání, soumrak) musí být proto kompenzována proměnlivou dobou integrace času. Tato doba se pohybuje od 4 ms při dostatku světla až do 2 s při jeho nedostatku.

Obdobně dále zohledňuje měřický systém nehomogenní odraz světla od laťového kódu způsobený stínem.

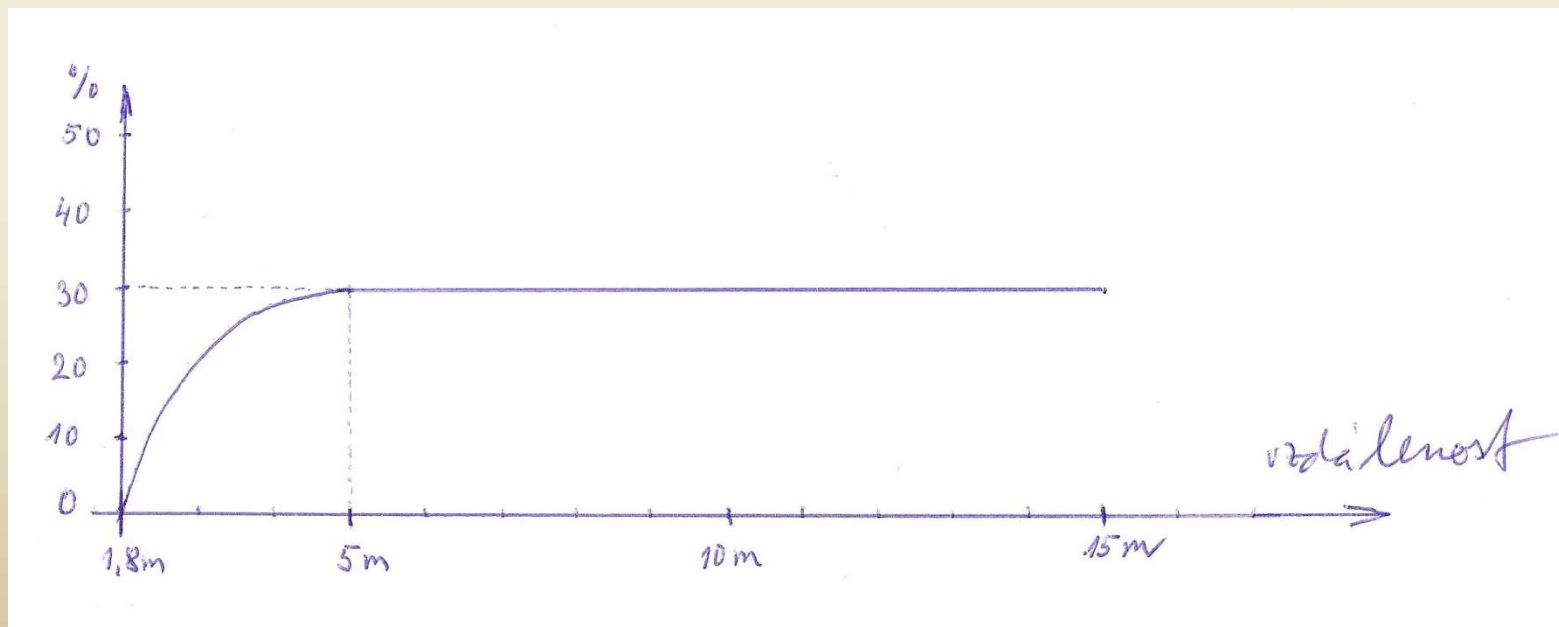
Pro korektní měření v místech s umělým osvětlením se požaduje, aby spektrální rozdělení zdroje světla odpovídalo dennímu světlu.

Čárkový kód u niv. přístrojů

7) Zákryty latě

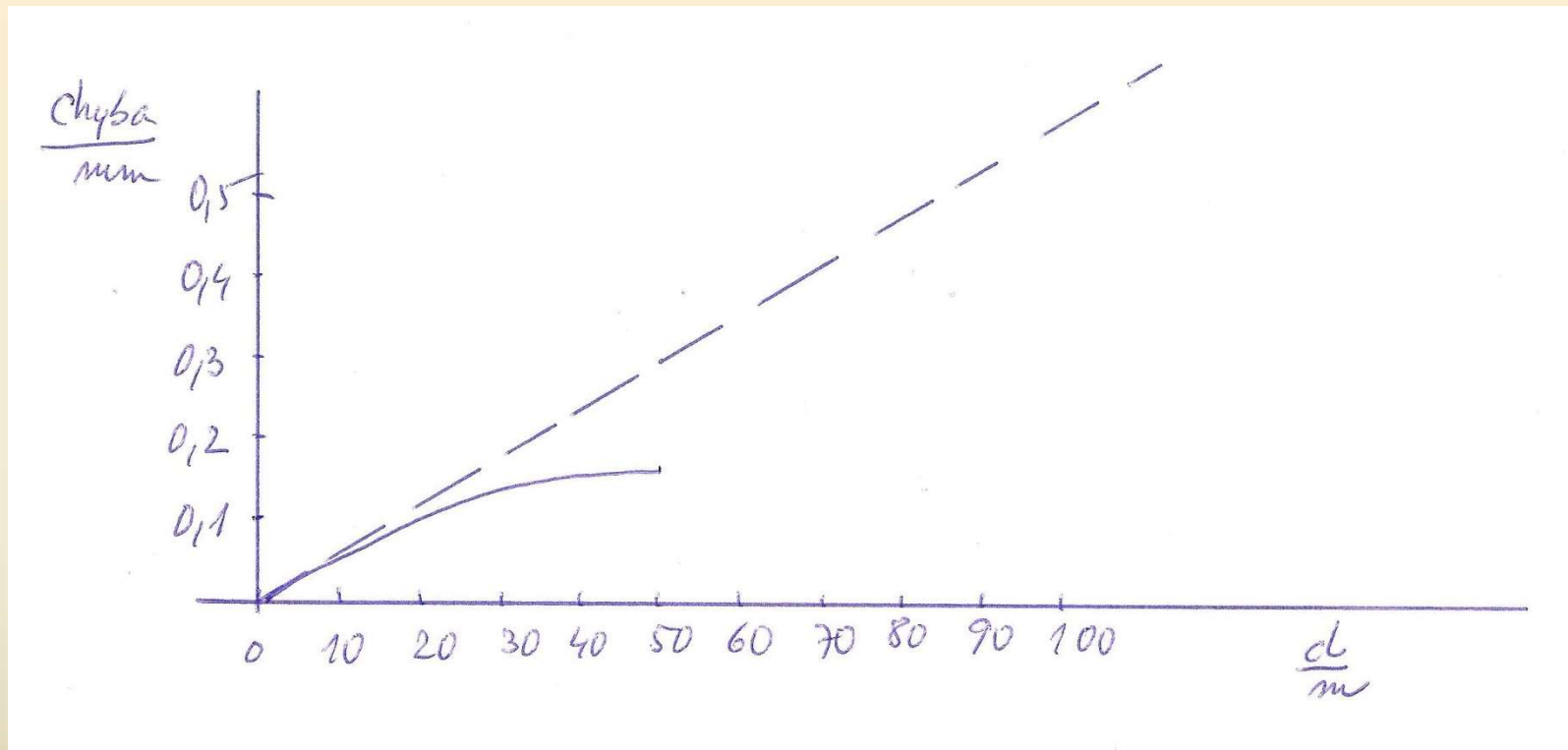
Částečné zakrytí kódu klade obzvláště vysoké požadavky na vyhodnocovací metodu, protože apriori nejsou k dispozici informace kde, kolik a jak je kód zakryt.

Vyhodnocovací software připouští možnost zakrytí kódu latě a je schopen zajistit spolehlivost měření při hranici zakrytí 30 %, přitom do 5 m by měl být k dispozici celý potřebný úsek na lati, tj. 70 mm.

Čárkový kód u niv. přístrojů

- směrodatná odchylka jednoho čtení na lati:

Čárkový kód u niv. přístrojů

8) Měřické programy a způsob registrace měř. hodnot

Klávesnice s 15 tlačítky a dvouřádkovým displejem. Volíme, zda se výsledky budou registrovat či nikoliv. Zvolíme-li registraci hodnot, pak lze vkládat individuální nebo automatické průběžné číslování bodů. Rovněž je možné vložit kódové bloky číslem a čtyřmi 8-místnými informacemi, jako je datum měření, teplota apod.

NA 2000 má zabudováno 5 programů:

1. jednotlivé měření – na displeji se zobrazí čtení na lati, resp. délka
2. začátek nivelace – vložení výšky výchozího bodu, při registraci i čísla výchozího bodu
3. pořadová nivelace – automaticky se počítají při záměře vzad výška horizontu přístroje a po záměře vpřed výška bodu, přičemž lze měřit i boční záměry, resp. vytyčovat výšky, kdy se po vložení vytyčované výšky na displeji objeví rozdíl (má být mínus je) a bod lze vytyčit (i opakovaně)

Čárkový kód u niv. přístrojů

4. zkoušky a rektifikace – umožňuje opravu záměrné přímky, resp. rektifikaci záměrného kříže
5. vymazání dat z registračního modulu

Tlačítka klávesnice přístroje NA 2000:

- REP – zopakuje předchozí měření, program sám zaznamená, zda jde o záměru vzad, vpřed či boční a provede příslušný výpočet
- INV – umožňuje měřit na lať přiloženou spodní částí ke stropu
- INP – můžeme pomocí klávesnice vložit naměřené hodnoty, po měření na otočenou část latě (když nemůžeme uskutečnit elektronické čtení) a pokračovat v elektronickém měření
- SET – slouží k volbě testu baterie, jednotek (metry, stopy), způsobu měření (jednotlivé, opakované) počtu desetinných míst převýšení a výšek (3 nebo 4)

Čárkový kód u niv. přístrojů

4. zkoušky a rektifikace – umožňuje opravu záměrné přímky, resp. rektifikaci záměrného kříže
5. vymazání dat z registračního modulu

Tlačítka klávesnice přístroje NA 2000:

- REP – zopakuje předchozí měření, program sám zaznamená, zda jde o záměru vzad, vpřed či boční a provede příslušný výpočet
- INV – umožňuje měřit na lať přiloženou spodní částí ke stropu
- INP – můžeme pomocí klávesnice vložit naměřené hodnoty, po měření na otočenou část latě (když nemůžeme uskutečnit elektronické čtení) a pokračovat v elektronickém měření
- SET – slouží k volbě testu baterie, jednotek (metry, stopy), způsobu měření (jednotlivé, opakované) počtu desetinných míst převýšení a výšek (3 nebo 4)

Čárkový kód u niv. přístrojů

Při programu opakovaného měření se na displeji zobrazuje:

- počet měření
- směrodatná odchylka
- průměrná hodnota

Po ukončení se zaregistruje průměrná hodnota.

Naměřené hodnoty, tj. čtení na lati, vodorovná délka (délka záměry) a výška bodu, lze automaticky zaregistrovat do:

- registračního modulu REC
- připojené registrační jednotky GRE4
- přímo do počítače

Kapacita REC modulu je přibližně 1140 převýšení (tam a zpět) nebo 2000 bočních záměr.

Čárkový kód u niv. přístrojů

Při registraci do REC modulu lze zpětně zobrazit naměřené hodnoty:

- postupným „listováním“ v paměti vpřed a vzad
- podle čísla bodu
- podle čísla kódového bloku

Bez ohledu na to, zda se měření registruje či nikoliv, lze jedním tlačítkem vždy po ukončení elektronického čtení vyvolat všechny údaje o právě uskutečněném měření:

- čtení na lati
- délku

resp. podle zvoleného programu:

- číslo bodu
- výšku horizontu přístroje
- po záměře vpřed i převýšení
- popřípadě i délku pořadu

Čárkový kód u niv. přístrojů

Přístroj je napájen ze zásuvné baterie, která svou kapacitou vystačí zhruba na 1 den měření. Baterii lze dobíjet, při plně vybité baterii je cyklus dobití 14 hodin, popř. lze použít externích baterií s větší kapacitou.

Pomocí vyhodnocovacích programů a CAD programů lze vyhotovit plány, podélné profily a příčné řezy apod.

Čárkový kód u niv. přístrojů

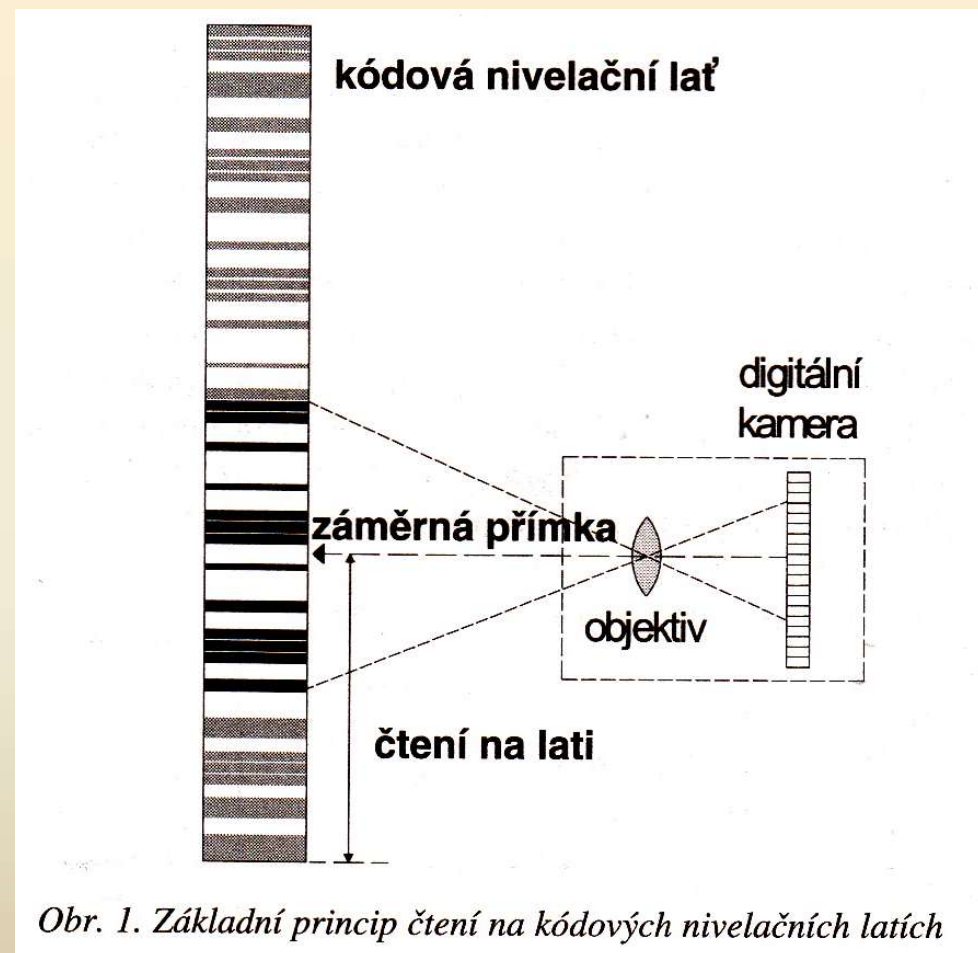
- srovnávací tabulka parametrů nivelačních přístrojů:

	TOPCON DL - 101	TOPCON DL - 102	LEICA NA - 3003	LEICA NA - 2002	ZEISS Dini 10	ZEISS Dini 20	SOKKIA SD 30
Zvětšení	32 x	30 x	24 x	24 x	32 x	26 x	32 x
Rozsahu kompenzátoru	±12'	±15'	±12'	±12'	±15'	±15'	±15'
Nastavená přesnost Kompenzátoru	± 0,3"	±0,5"	±0,4"	±0,8"	± 0,2"	± 0,5"	
Doba měření	4 vt.	4 vt.	4 vt.	4 vt.	4 vt.	4 vt.	< 3 vt.
Přesnost (digitální) s invarovou latí	0,4mm	0,7mm	0,4 mm	0,9mm	0,3 mm	0,7 mm	
s latí ze sklolaminátu	0,8mm	1,0 mm	1,2 mm	1,5 mm	1,0 mm	1,3 mm	1,0 mm
Přesnost (optická)	1,0 mm	1,5 mm	2,0 mm	2,0 mm	1,5 mm	2,0 mm	1,0 mm
Vzdálenost (digitální) s invarovou latí	2 - 60m	2 - 60 m	1,8 - 60m	1,8 - 60m	1,5 - 100m	1,5 - 100m	
Vzdálenost (digitální) s latí ze sklolaminátu	2 - 100m	2 - 100m	1,8 - 100 m	1,8 - 100m	1,5 - 100m	1,5 - 100m	1,6 - 100m
Délková přesnost (digitální)	10-50mm	10-50mm	3-5mm na 10m	3 - 5 mm na 10m	20 mm na 20 m	25 mm na 20m	10 mm na 10m 0,1% D D=10-50m 0,2% D D>50m

10 mm D ≤ 10m
 0,1% D D = 10 - 50m
 0,2% D D > 50m

Princip odečítání kódových latí

Základní geometrický princip odečítání na kódových nivelačních latích je na *obr. 1* [7]. S použitím objektivu se na řádkový digitální obrazový snímač (obvykle senzor CCD) promítá obraz kódu na lati. Další zpracování takto získaného obrazu úzce souvisí s principem a realizací kódu a je odlišné podle jednotlivých výrobců. V zásadě se využívají tři základní principy vyhodnocení čárových kódů, a to pomocí korelace, geometrický způsob a způsob využívající rychlou Furierovu transformaci (FFT).

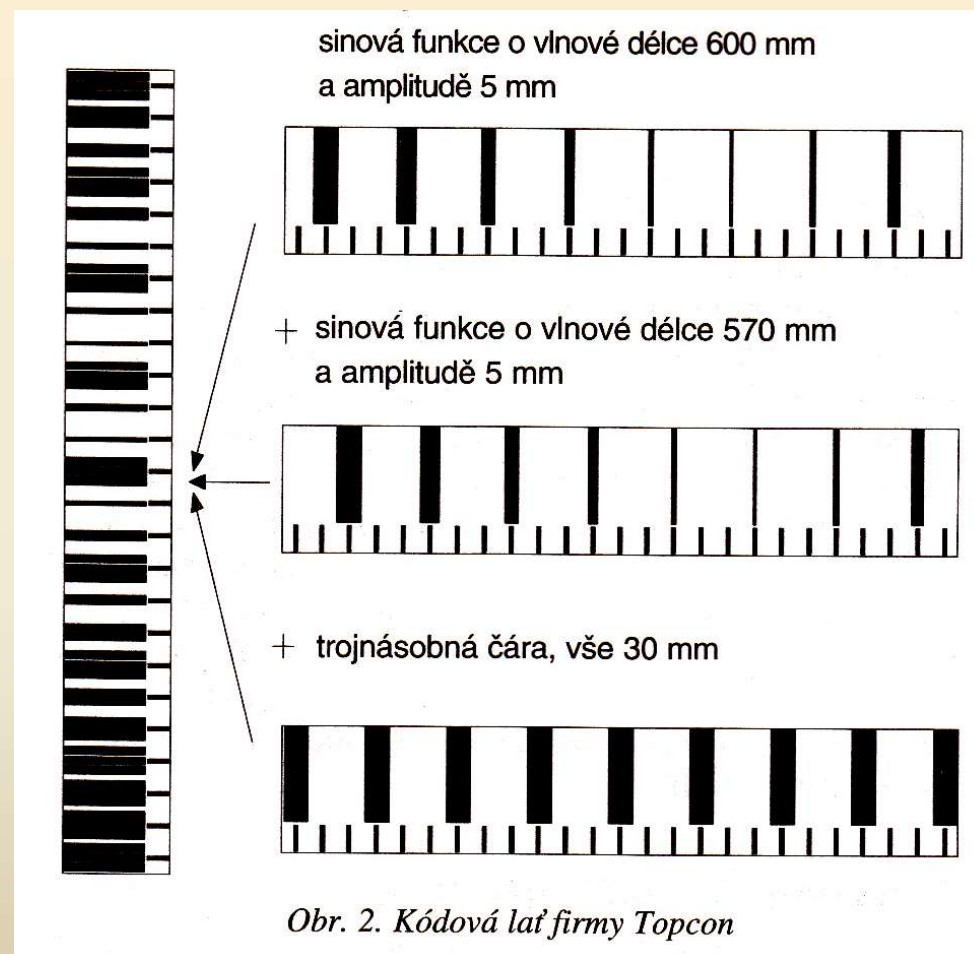

Příkladem využití korelace mohou být přístroje firmy Leica. Podle [8] je kód na lati vytvořen pro maximální délku 4,050 m. Skládá se z bílých (žlutých) a černých dílků o základní délce 2,025 mm. Posloupnost dílků byla vytvořena pseudonáhodně. Při zpracování je porovnáván kód sejmutý senzorem a kód uložený v přístroji a na základě tohoto porovnání jsou optimalizovány dva parametry, a to měřítko a čtení na lati (posun sejmutého obrazu latě proti obrazu latě uloženého v přístroji). Využívá se vzorce pro dvourozměrnou diskrétní korelační funkci

$$\rho_{PQ}(d, h) = \frac{1}{N} \cdot \sum_{y=1}^{N-1} Q_i(y) \cdot P_i(d, y - h), \quad (1)$$

kde ρ_{PQ}	–	korelační funkce mezi Q a P ,
$Q_i(y)$	–	měřený signál,
$P_i(d, y - h)$	–	vypočtený referenční signál,
y	–	relativní umístění kódu na detektoru,
d	–	vzdálenost zobrazení,
h	–	výška na lati,
N	–	počet uzlových bodů výpočtu korelace.

Firma Topcon využívá [7] u svých latí kód složený ze tří částí. První dvě jsou založeny na sinové funkci (2) a (3) generující tloušťku rysky na lati D_A , D_B . Poslední je referenční a je realizována trojryskami v konstantním odstupu. Vznik kódu je ilustrován na *obr. 2*.

Obr. 2. Kódová lať firmy Topcon

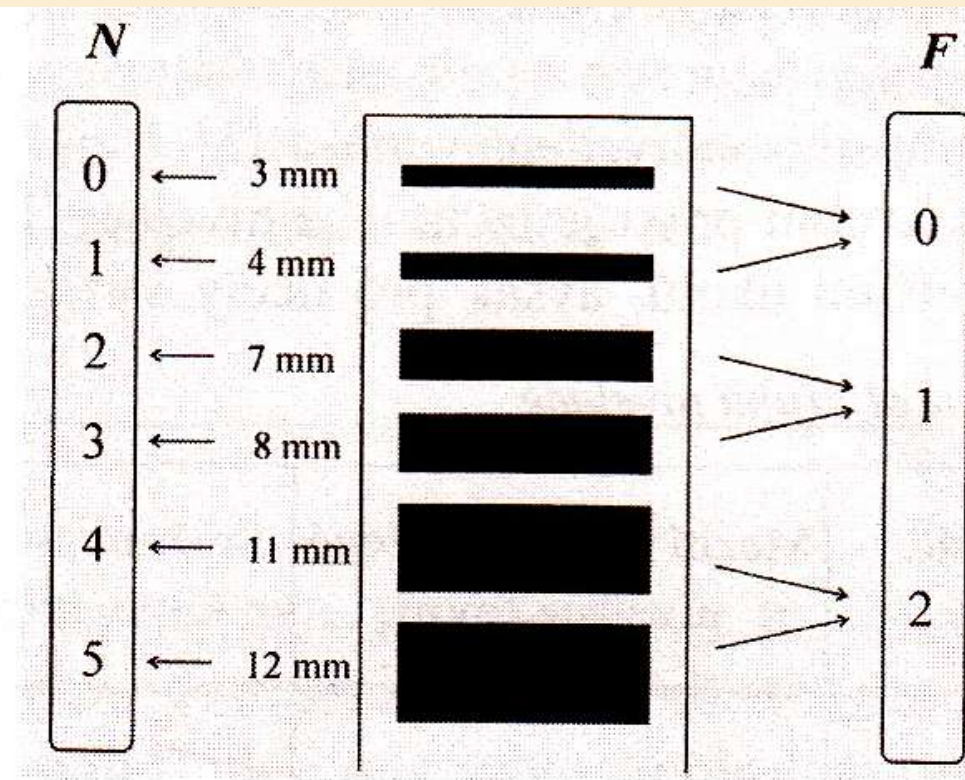
U novějších latí je dokonce využito tří sinových funkcí s vlnovými délkami 280 mm, 240 mm a 200 mm.

$$D_A \text{ [mm]} = 5 \cdot \left(1 + \sin \left(\frac{2 \cdot \pi \cdot x_A}{\lambda_A} - \frac{\pi}{2} \right) \right), \quad (2)$$

$$D_B \text{ [mm]} = 5 \cdot \left(1 + \sin \left(\frac{2 \cdot \pi \cdot x_B}{\lambda_B} - \frac{\pi}{2} \right) \right), \quad (3)$$

kde $\lambda_A = 600 \text{ mm}$, $x_A \text{ [mm]} = 30 \cdot i + 10$,
 $\lambda_B = 570 \text{ mm}$, $x_B \text{ [mm]} = 30 \cdot i + 20$, $i = \{0, 1, 2, \dots, n\}$.

Proti tomu kódové latě firmy Sokkia [7] využívají dvojí kódování dané silou rysky a sledem jednotlivých rysek. Blíže je princip znázorněn na *obr. 3*. Samotné kódování je vytvořeno tzv. Random Bidirectional kódem.

Obr. 3. Základní princip kódu latí firmy Sokkia

Kódové latě firmy Zeiss [7] využívají také zajímavý systém, založený na základním kódování pruhů o šířce 20 mm (*obr. 4 – bod 1*), na kterém se dále zobrazuje binární fázový kód (*obr. 4 – bod 2*) a dodatková informace (*obr. 4 – bod 4*), pro cílení na krátké vzdálenosti (menší než 6 m). Dostupné

